

Klaus Neiiendam: *Middelalderteatret i Danmark* (Det teatervidenskabelie Institut, Københavns Universitet, 1986). 67 s.

I Helligtrekongerskapellet i Roskilde domkirke findes det bedst bevarede danske kalkmaleri, fra ca. 1460, af en gøgler og fra omtrent samme tid omtales en hofnar i de danske hofregnskaber ved navn Casper, dvs. her møder vi for første gang i kilderne et typisk europæisk teaternavn. Narren i Roskilde tilhører denne internationale musikalske og sceniske tradition. Med bjælder på æselørerne og hanekam trakterer han både enhåndsfløjte og tromme. Kalkmalerierne er således vor vigtigste kilde til teaterkulturen i Danmark i middelalderen. De berømte romanske malerier i Råsted kirke, nordvest for Randers, fra begyndelsen af 1100-tallet, har sandsynligvis haft et frankisk eller sachsisk håndskrift som forlæg og viser en dramatisk opstandelsesscene med samme indhold som i Nordens ældste skuespil »Linköpingspelet« fra den svenske domkirke, der er bevaret i et håndskrift i Uppsala universitetsbibliotek. Det er et kirkespil med menigheden som publikum og præster og kor som optrædende i roller med dialoger og korsang. Desværre har vi ingen skriftlige kilder fra dansk område og må således også gå udenlands for at finde manuskriptet til det første »Officium Kanuti« – Sankt Knuds-spillet. Det bevares i Kiels Universitetsbibliotek og stammer fra 1200-tallet. Musikken til stykket er formodentlig skabt af engelske benediktinermunke ved Ringsted kloster. Muligvis er materialet brugt allerede ved den højtidelige skrinlæggelsesfest 25.6. 1170 og her får vi et levende billede af middelalderlig scenepraksis og regiteknik. Det sparsomme hjemlige kildemateriale gør det natur-

ligt, at denne lille bog kun bliver til en kort introduktion. Som forfatteren påpeger, må vi søge kildematerialet udenlands, men han burde have sat det danske middelalderteater mere ind i sin europæiske sammenhæng ud fra den rigtige litteratur der findes om emnet. Vi savner en litteraturliste med en f.ex. så indlysende bog som William Tydeman »The Theatre in the Middle Ages« og anden gængs standardlitteratur, vi får ingen hjælp af de lidt tilfældigt nævnte bøger i noter og henvisninger, der meget ofte peger på forældet litteratur i stedet for den alsidige, moderne videnskabelige forskning.

Michael Linton

Robert Egevang & Ulla Haastrup (red.): *Danske kalkmalerier. Romansk tid 1080-1175*. (Christian Ejlers' Forlag, 1986). 206 s. illustr.

Robert Egevang & Ulla Haastrup (red.): *Danske kalkmalerier. Gotik 1375-1475*. (Christian Ejlers' Forlag, 1985). 208 s. illustr.

Der står Nationalmuseets Forlag på omslaget til disse første bind i en planlagt serie på syv om dansk kalkmaleri, men Christian Ejlers' Forlag har måttet træde til og overtage udgivelsen. Det får forhåbentlig ikke konsekvenser for afviklingen af serien, som foreløbig lover godt.

Ulla Haastrup har leveret oplægget; hun står også for mange af de bedste indlæg. Straks ved første blik falder det usædvanligt store billedmateriale i øjnene, for størstedelens vedkommende farvebilleder. Der er fotografiske nyoptagelser fra afdækninger og restaureringer. Ligeledes flere af J. Magnus-Petersens og J. Kornerups akvareller fra sidste århundrede, lavet under deres undersøgelsesrejser rundt til de danske